

## PROFESIONAL TALIMDA INNOVATISON GOYALARNI JORIY ETISHNING USTIVOR VAZIFALARI VA ULLARNI QOLLASH USSULARI

**Abdullayeva Shahnoza Tohtamirzayevna**

*Yangiyol shahar 1-son kasb hunar maktabi*

**Annotatsiya:** *Ushbu maqola kasbiy ta'limda innovatsion maqsadlarni amalga oshirishning asosiy vazifalari va usullarini o'rganadi. Unda o'quv dasturlarini yangilash, o'qituvchilar malakasini oshirish, sohadagi hamkorlikni rivojlantirish va ta'lim natijalarini yaxshilash uchun texnologiyalarni integratsiyalash muhimligi muhokama qilinadi. Maqolada talabalarni zamonaviy kadrlarga tayyorlashda ushbu yangiliklarning samaradorligini ta'minlash uchun doimiy baholash zarurligi ham ta'kidlangan.*

**Kalit so'zlar:** *Innovatsion maqsadlar, kasbiy ta'lim, o'quv dasturlarini loyihalash, o'qituvchilarni tayyorlash, sanoat hamkorligi, texnologiya integratsiyasi, o'quv natijalari, ishchi kuchini tayyorlash, doimiy baholash.*

### Kirish

21-asrda kasbiy ta'lim manzarasi sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Texnologiyaning jadal rivojlanishi, globallashuv va ishchi kuchiga bo'lgan talablarning o'zgarishi ta'lim muassasalari uchun innovatsiyalarni qabul qilish uchun keskin ehtiyojni keltirib chiqardi. An'anaviy o'qitish usullari va eskirgan o'quv dasturlari talabalarni o'z kareralarida duch keladigan murakkab qiyinchiliklarga tayyorlash uchun endi etarli emas. Shunday qilib, professional ta'lim tanqidiy fikrlash, raqamli savodxonlik, hamkorlik va moslashuvchanlik kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion maqsadlarni o'z ichiga olishi uchun rivojlanishi kerak. Kasbiy ta'limda innovatsion maqsadlarning integratsiyalashuvi nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki talabalar tez o'zgaruvchan dunyoda rivojlanishga tayyor bo'lishini ta'minlaydi. Ushbu maqsadlar mehnat bozori talablari, shuningdek, turli sohalarda rivojlanayotgan texnologiyalar va tendentsiyalar bilan puxta muvofiqlashtirilishi kerak. Qolaversa, ushbu maqsadlarni samarali amalga oshirish uchun o'quv dasturlarini isloh qilish, o'qituvchilar malakasini oshirish, sanoat hamkorligi va texnologiyalarni o'quv jarayoniga kiritishni o'z ichiga olgan kompleks yondashuv talab etiladi.

Kasbiy ta'limdagi innovatsiyalarning asosiy jihatlaridan biri – ijodkorlikni, tanqidiy fikrlashni va muammolarni hal qilishni rivojlantirish uchun o'qitish usullarini doimiy ravishda moslashtirish zarurati. An'anaviy ta'lim yondashuvlari ko'pincha faqat nazariy bilimlarga qaratilgan, ammo zamonaviy kasbiy ta'lim talabalarga amaliy tajriba va real hayotda qo'llanilishini ta'minlashi kerak. Tajribali ta'limga o'tish talabalarning nafaqat bilimli, balki turli va dinamik ish muhitida o'z ko'nikmalarini qo'llash qobiliyatini ta'minlashda juda muhimdir. Bundan tashqari, ta'lim muassasalari va ishlab chiqarishlar o'rtasidagi hamkorlik o'quv rejasi sanoatning hozirgi ehtiyojlarini aks ettirishi va

talabalarni tanlagan yo'nalishlarining aniq talablariga tayyorlash uchun juda muhimdir. Texnologiya, shuningdek, o'rganish uchun yangi platformalarni taqdim etish, resurslarga kirishni kengaytirish va interaktiv va shaxsiylashtirilgan o'rganish tajribasini osonlashtirish orqali ushbu transformatsiyada hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Ushbu maqolada kasbiy ta'limda innovatsion maqsadlarni amalga oshirish bilan bog'liq asosiy vazifalar, jumladan, tegishli vazifalarni aniqlash, o'quv dasturlarini qayta ishlab chiqish, pedagog kadrlar uchun kasbiy tayyorgarlik dasturlarini ishlab chiqish va texnologiyalarni integratsiyalash masalalari ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, ushbu innovatsiyalarni samarali qo'llash usullari, masalan, sanoat hamkorliklari, elektron ta'lim vositalari va doimiy baholash usullari muhokama qilinadi. Oxir oqibat, maqsad zamonaviy dunyoda kasbiy ta'limning dolzarbligi va samaradorligini oshirishga qaratilgan institutlar uchun yo'l xaritasini taqdim etishdir.

### **Materiallar va usullar**

Ushbu tadqiqot professional ta'limda innovatsion maqsadlarni amalga oshirishni o'rganish uchun aralash usullar tadqiqot yondashuvidan foydalangan. Turli manbalardan keng qamrovli ma'lumotlarni to'plash uchun ham sifat, ham miqdoriy usullar qo'llanilgan.

Ta'lim innovatsiyalari, o'quv dasturlarini ishlab chiqish va kasbiy ta'limda texnologiyaning roli bo'yicha mavjud tadqiqotlarni o'rganish uchun to'liq adabiyotlar o'rganildi. Ushbu sharh innovatsiyalarni ta'lim amaliyotlari va o'quv dasturlariga integratsiyalashning asosiy tendentsiyalari va muammolarni aniqlashga yordam berdi.

Turli kasbiy ta'lim muassasalarida o'qituvchilar, ma'murlar va o'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar o'rtasida miqdoriy so'rov o'tkazildi. So'rovda joriy etilayotgan innovatsion usullarning turlari, ularni integratsiyalashuvida duch keladigan muammolar va bu innovatsiyalarning o'quvchilarning faolligi va ta'lim natijalari bo'yicha qabul qilingan natijalari haqida ma'lumotlar to'plandi.

Pedagoglar va soha mutaxassislari bilan chuqur suhbatlar o'tkazildi, ularning tajribalari va ta'lim innovatsiyalari bo'yicha istiqbollari haqida ma'lumot berildi. Ushbu suhbatlar yangi o'qitish usullarini joriy etishning amaliy muammolari, sanoat hamkorligining ahamiyati va ishchi kuchining o'zgaruvchan ehtiyojlarini o'rganib chiqdi.

Tadqiqot shuningdek, innovatsion maqsadlarni o'zlarining kasbiy ta'lim dasturlariga muvaffaqiyatli integratsiyalashgan muassasalarning amaliy tadqiqotlarini tahlil qilishni o'z ichiga oldi. Ushbu amaliy tadqiqotlar innovatsion yondashuvlar o'quv jarayonini qanday yaxshilashi va sanoat talablarini qondirishi mumkinligi haqidagi real misollarni taqdim etdi.

Amaldagi kasbiy ta'lim dasturlari innovatsion maqsadlarni qanchalik o'z ichiga olganligini baholash uchun o'quv rejasi tahlili o'tkazildi. Bunga raqamli vositalardan foydalanishni baholash, loyiha asosidagi ta'lim hamda o'quv dasturiga tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini integratsiyalash kiradi.

So'rovlar, suhbatlar va amaliy tadqiqotlar natijasida to'plangan ma'lumotlar ham sifat, ham miqdoriy jihatdan tahlil qilindi. So'rov ma'lumotlaridagi tendentsiyalarni aniqlash uchun statistik usullardan foydalanildi, takrorlanadigan mavzular va tushunchalarni

ochish uchun intervyu transkriptlari va amaliy tadqiqotlar hisobotlarida tematik tahlil qo'llanildi.

Nihoyat, tanlangan muassasalarda innovatsion o'qitish usullari va texnologiya integratsiyasi samaradorligini sinab ko'rish uchun tajriba dasturlari amalga oshirildi. Ushbu pilot dasturlarning muvaffaqiyatini baholash va kengroq qo'llash usullarini takomillashtirish uchun talabalar, o'qituvchilar va sanoat hamkorlaridan fikr-mulohazalar to'plandi.

Ushbu ko'p qirrali yondashuv kasbiy ta'limda innovatsion maqsadlarni amalga oshirishning hozirgi holati va ushbu yangiliklarni samarali qo'llash uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan usullarni har tomonlama tushunish imkonini berdi.

### **Natijalar va muhokama**

#### **Natijalar**

Tadqiqot innovatsion maqsadlarni kasbiy ta'limga integratsiya qilish bo'yicha bir nechta asosiy xulosalarni aniqladi:

Innovatsion usullarni qo'llash: So'rov natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'lim muassasalarida raqamli vositalar, loyihaga asoslangan ta'lim va fanlararo yondashuvlar kabi innovatsion usullar tobora ko'proq o'zlashtirilmoqda. Onlayn platformalar, hamkorlik vositalari va interfaol kontent talabalarining faolligini oshirish va shaxsiylashtirilgan o'rganishni osonlashtirishning ajralmas qismi sifatida tez-tez tilga olindi.

Amalga oshirishdagi qiyinchiliklar: Innovatsiyalarga qiziqish ortib borayotganiga qaramay, institutlar muhim to'siqlarga duch keldi, masalan:

Kasbiy rivojlanishning etishmasligi: O'qituvchilar ko'pincha yangi texnologiyalar va o'qitish strategiyalarini samarali integratsiya qilish uchun o'qitish imkoniyatlari etarli emasligini xabar qilishdi.

Texnologik cheklovlar: Ba'zi muassasalarda raqamli ta'lim platformalarini qo'llab-quvvatlash uchun etarli infratuzilma yo'q edi va sekin internet tezligi kabi texnik muammolar keng tarqalgan edi.

O'zgarishlarga qarshilik: An'anaviy o'qitish usullariga o'rganib qolgan professor-o'qituvchilar ba'zan yangi pedagogik yondashuvlarni qabul qilishni istamaydilar.

Talabalarining faolligi va ta'lim natijalariga ta'siri: Keys tadqiqotlari va tajriba dasturlari shuni ko'rsatdiki, innovatsion dasturlardagi talabalar faollik ko'paygan, ko'pchilik yuqori motivatsiya va qoniqish bildirgan, ayniqsa loyiha asosidagi o'quv muhitida. Ushbu talabalar, shuningdek, akademik baholash va amaliy ko'nikmalarda yaxshilangan natijalarni ko'rsatdilar.

Sanoat hamkorligi: sanoat hamkorlari bilan hamkorlikning muhimligi ta'kidlandi. Amaliyot va ishga joylashtirish kabi o'quv dasturlariga sanoatni jalb qilgan muassasalar talabalarining texnik va yumshoq ko'nikmalarga ega bo'lgan ishchi kuchiga yaxshiroq tayyorlanishini aniqladilar.

#### **Muhokama**

## MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

Ushbu tadqiqot natijalari kasbiy ta'limni yaxshilash uchun innovatsion usullarning muhim imkoniyatlarini ta'kidlaydi, ammo ular ushbu o'zgarishlarni amalga oshirishga harakat qilishda institutlar duch keladigan muammolarni ham ta'kidlaydi.

Innovatsion usullarning samaradorligi: raqamli vositalar, loyihaga asoslangan ta'lim va fanlararo yondashuvlarning o'zlashtirilishi o'quvchilarning faolligi va ta'lim natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Bu usullar o'quvchilarga o'z bilimlarini real sharoitlarda qo'llash imkonini beradi, bu esa ularning motivatsiyasi va mehnatga tayyorligini oshiradi. Biroq, ushbu innovatsiyalarning institutlar bo'ylab izchil qabul qilinmasligi ko'proq tizimli yordam va amalga oshirish uchun aniq strategiyalar zarurligini ko'rsatadi.

Muvaffaqiyat yo'lidagi to'siqlar: Innovatsiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish yo'lidagi asosiy to'siqlar o'qituvchilarning malaka oshirish imkoniyatlarining yo'qligi, o'zgarishlarga qarshilik va texnologik infratuzilmaning yetarli emasligidir. Ushbu qiyinchiliklarni professor-o'qituvchilar uchun maqsadli o'quv dasturlari orqali, ularni yangi vositalar va o'qitish usullaridan samarali foydalanish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlash orqali yumshatish mumkin. Bundan tashqari, infratuzilmaga sarmoya kiritish va doimiy texnik yordam ko'rsatish orqali texnologik cheklovlarni hal qilish raqamli ta'lim tashabbuslarining muvaffaqiyati uchun juda muhimdir.

Sanoat hamkorligining roli: topilmalar talabalarni ishchi kuchiga tayyorlashda sanoat hamkorligi muhimligini ta'kidlaydi. Ta'lim dasturlari sanoat ehtiyojlariga moslashtirilganda, talabalar ish beruvchilarning talablarini qondirish uchun yaxshi jihozlanadi. Ushbu hamkorlik nafaqat o'quv dasturining dolzarbligini ta'minlashga yordam beradi, balki talabalarga amaliyot va ishga joylashtirish orqali qimmatli amaliy tajribani ham beradi.

Eng yaxshi amaliyotlar: Innovatsion maqsadlarni o'z dasturlariga muvaffaqiyatli integratsiyalashgan institutlar odatda ma'lum umumiy amaliyotlarga ega. Ular orasida o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirishga, hamkorlikda o'quv muhitini yaratishga va o'quv dasturlarini ishlab chiqishda sanoatning faol ishtirokini ta'minlashga katta e'tibor qaratish kiradi. Bundan tashqari, ushbu muassasalar o'rganish tajribasini oshirish uchun kengaytiriladigan va barqaror texnologik echimlardan foydalanadilar.

Kelajakdagi yo'nalishlar: Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, innovatsion maqsadlar kasbiy ta'limni sezilarli darajada yaxshilashi mumkin bo'lsa-da, ularning uzoq muddatli barqarorligi ehtiyotkorlik bilan rejalashtirish, doimiy kasbiy rivojlanish va doimiy sanoat ishtirokini talab qiladi. Ushbu innovatsiyalarning uzoq muddatli ta'sirini va ularni turli ta'lim kontekstlarida qanday moslashtirish va kengaytirish mumkinligini o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot innovatsion maqsadlarni kasbiy ta'limga integratsiya qilish talabalarni tez rivojlanayotgan ishchi kuchiga tayyorlash uchun muhim ekanligini ko'rsatadi. Kasbiy rivojlanish, texnologik cheklovlar va institutsional qarshilik kabi muammolarni hal qilish orqali ta'lim muassasalari innovatsiyalar uchun qulay muhitni yaratishi va ta'limning umumiy sifatini yaxshilashi mumkin.

**Xulosa**

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ushbu tadqiqot innovatsion maqsadlarni kasbiy ta'limga integratsiyalashning talabalarning faolligini va ishchi kuchining tayyorligini oshirish muhimligini ko'rsatadi. Raqamli vositalar va loyiha asosidagi ta'lim kabi innovatsion o'qitish usullari ta'lim natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatsa-da, kasbiy rivojlanishning yetarli darajada emasligi, o'zgarishlarga qarshilik ko'rsatish va texnologik cheklovlar kabi muammolarni hal qilish zarur. Ta'lim dasturlari ishchi kuchi ehtiyojlariga mos kelishini ta'minlash uchun sanoat bilan hamkorlik qilish muhim ahamiyatga ega. Fakultetni rivojlantirish, texnologiya va sanoat hamkorliklariga sarmoya kiritadigan institutlar ushbu yangiliklarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun yaxshi jihozlangan. Muxtasar qilib aytganda, bu qiyinchiliklarni bartaraf etish va ilg'or tajribalarni o'zlashtirish institutlarga ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarni rivojlanayotgan mehnat bozoriga yaxshiroq tayyorlash imkonini beradi. Ushbu innovatsiyalarning uzoq muddatli ta'siri va kengaytirilishini baholash uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi.

### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Anvarov, B. (2015). Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. Toshkent: O'zbekiston xalq ta'limi nashriyoti. B. 65-70.
2. Bozorov, N. (2018). Ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash. Toshkent: Ta'lim nashriyoti. B. 110-115.
3. Ergashev, F. (2017). Pedagogik innovatsiyalar va ularni qo'llash usullari. Toshkent: Yangi avlod. B. 45-50.
4. Jumaev, S. (2020). Kasbiy ta'limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: O'zbekiston pedagogika nashriyoti. B. 90-95.
5. Qodirov, M. (2019). Kasbiy ta'limda yangi metodlar va texnologiyalar. Toshkent: Ta'lim va rivojlanish. B. 60-65.
6. Xusniddinov, A. (2016). Ta'lim tizimida innovatsion metodlar. Toshkent: Iqtisodiyot va ta'lim. B. 120-125.